

adathalmazt jelentő névsor iskolai emlékeket, rendkívüli tanáregyéniségeket idéz. A tisztelgő megemlékezés így nem elsősorban a közismert nagy neveknek, például Dugonics Andrásnak, Sík Sándornak, Schütz Antalnak vagy Öveges Józsefnek, hanem — mint ahogy XII. Piusz pápa a piaristákat méltatta — a rend minden egyes, akár „ismeretlen” tagjának, „aki hétköznapi munkájával, amelyet többnyire nem becsül meg érdeme szerint a világ, ezer és ezer gyermeket vezetett el a tudásra és mindenféle vallási meg polgári erényre.”

A névtár a rendi levéltárban őrzött életrajzi és bibliográfiai adatok (famíliák, kötet-katalógusok és rullák, de főképp a Léh István által Catalogus provincialisnak nevezett cédulakatalógus) kiegészítésének és számítógépes rendszerezésének az eredménye, mely végső soron Kotlai András rendi levéltáros munkáját dicséri. (*Magyar Piarista Tartományfőnökség, Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség, 1998.*)

SZENDE ÁKOS

„ÁRKÁDIÁBAN ÉLÜNK MI IS?”

Tom Stoppard: Árkádia (a Katona József Színházban)

Tom Stoppardra az intellektuális drámaíró címkéjét szokták ragasztani, mert komoly szellemi munka kibogarászni azt a keszkesza irodalmi, filozófiai, szellemtörténeti utalásrendszert, amelyet a kortárs angol szerző egy-egy művében elegánsan és rejtve összebogoz Stoppard drámáit — így például az Árkádiát is — több szinten lehet értelmezni. Ugyanis ha valaki háromórás szórakozásra vágyva téved be a színházba, akkor együtt izgulhat a dráma huszadik századi szereplőivel, akik megpróbálják kideríteni, mi is történhetett száz évvel korábban annak az ódon angolszász kastélynak a könyvtárában és parkjában, amelyben most ők élnek modern életüket. A két idősk (19-20. század) Bernard irodalomkritikus és Hannah író nő fantáziálásai által érintkezik egymással, hiszen mi nézők egyszerre láthatjuk a színpadon meglevenedni a 19. századi valóságot, illetve fültnü lehetünk Bernard és Hannah Byron és koráról alkotott téves, heroizáló képzeteinek, amely tulajdonképpen a dráma értelmezésének második szintjét képezi. Az Ascher Tamás által színpadra vitt előadás minden ré-

szecskeje magával ragadó. A rendező valamennyi stoppardi csomót kibogozgatta, és a tőle megszokott rendszerezettséggel, átgondoltsággal vezeti át a nézőt e dráma idő- és viszonyrendszerének útvesztőin. Akárcsak egy angol krimiben, lassan tisztul ki bennünk a kép a történekről, kapcsolatokról, miközben körvonalazódik a két kor tudományos és erkölcsi értékrendje is. Ascher Tamás Holle anyóként szépen lassan havazza tele a néző fejét, gondosan ügyelve, hogy egy szürke folt se maradjon a megértés mezején. Egy harmadik, rendezői időskiből reflektál hópihével, azaz színészeivel, tervezőivel. E rendezői mestermunka Khell Zsolt díszlettervezővel natúr fa színű könyvtárszobát faragtatott, amelynek finoman kidolgozott részletessége gyönyörködteti a nézőt, szinte a (nem feltétlenül angol stílusú) könyvtárszoba polcain porosodó könyveket szívhatjuk magunkba mindkét kor levegőjét. Nem véletlen a natúr fa színezés — mintha egy rekonstruált enteriört látnánk, melyben otthonosan mozognak mind a 19., mind a 20. századi alakok. Khell Zsolt időtlenítő tere ugyanakkor egybeolvasztja a Byron-kutatás kiindulópontjául szolgáló tűzvész előtti és utáni történeti sikot is, nagyszerűen kiegészítve a rendező koncepcióját. Botos Éva, Máté Gábor, Bertalan Ágnes, Bodnár Erika — kivétel nélkül nagyszerűen játsszák a rájuk bízott főszerepeket, és várnak minket is a régóta áhított három órányi Árkádiában.

VARGA JUDIT

HONBORÚ ÉS MÁS SZOMORÚJÁTÉKOK Csiki László: A hely szellemei

Nem könnyű, esti olvasmány a József Attila és Déry Tibor-díjas Csiki László legújabb, sorrendben immár 21. kötete. Aligha alszik el valaki mellette, vagy kakaózik/teázik hideg téli délutánokon, amikor csak szellemi táplálkozásra rendezkedett be a nappalijában. Nehezen megy most nekem a száraz, hideg olvasás, kívüállás, hogy ne bosszantsa egy kicsit magát a nyájas olvasó (pillanatnyilag én), ha felfogja az írások jelentését, még talán üzenetét is, esetleg a múltra asszociál, és tovább gondolja a dolgot, belemegy a személyes élményekbe is, de a szerző a higgadt és hideg stílusával képes ügyesen kontrollálni az olvasó indulatait, csillapítani őket. *A hely szellemei*